

1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιατρική εκπαίδευση είναι διαχείριση ενός αγαθού για τον άνθρωπο όπως όλες οι φάσεις και τομείς της εκπαίδευσης. Εδώ το αγαθό είναι θησαυρός, γιατί αφορά την εκπαίδευση αυτών που θα φροντίζουν εφ' όρου ζωής την υγεία των συνανθρώπων τους. Έχει λεχθεί ότι **«Είναι προνόμιο να φροντίζεις την υγεία των άλλων, αλλά είναι μεγαλύτερο προνόμιο να εκπαιδεύεις αυτούς που θα ασκούν αυτό διά βίου»**.

Στη θητεία μου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών από το 1976 ασχολήθηκα πολύ με τα προγράμματα εκπαίδευσης σε όλες τις φάσεις, πρώτον γιατί μας το επέτρεπε ή μάλλον το απαιτούσε ο νόμος της ανωτάτης παιδείας και δεύτερον από προσωπική πεποίθηση. Επίστευα πως όσο χρέος έχουμε για τους ασθενείς και το καθημερινό μάθημα, τόσο χρέος έχουμε και για το σωστό και σύγχρονο πρόγραμμα εκπαίδευσης, γιατί αυτό συμβάλει να γίνουν όλοι καλύτεροι σε αυτό που θα κάνουν αύριο. **Και ο νόμος της ζωής είναι να γίνουν οι μαθητές καλύτεροι από τους δασκάλους τους.** Η πεποίθηση αυτή με οδήγησε να γράψω ή να επιμεληθώ την έκδοση πολλών διδακτικών βιβλίων, 6 από τα οποία διανεμήθηκαν στους φοιτητές μας. Συνάντησα πολλές δυσκολίες και προβλήματα και γι' αυτό, το επλήρωσα αρκετά από

ανθρώπους με αναχρονιστικές ή εγωκεντρικές νοοτροπίες αλλά δεν πτοήθηκα. Μπορεί να μην άλλαξαν πολλά πράγματα αλλά δεν άλλαξα κι εγώ. Γι' αυτό γράφω για το ίδιο θέμα και σήμερα.

Στη χώρα μας από χρόνια πολλά το χρέος αυτό ήταν ακόμη πιο επιτακτικό και έπρεπε ν' αποτελεί χαρά μας, γιατί τα παιδιά που επιλέγουν και επιλέγονται να σπουδάσουν Ιατρική είναι παιδιά που στη δοκιμασία επιλογής των Πανελλαδικών Εξετάσεων αναδεικνύονται πρωταθλητές, επειδή αξιοποίησαν τις δυνάμεις τους ή τις συνθήκες με κόπο και αφοσίωση και επρώτευσαν. Σ' αυτούς έπρεπε να προσφέρουμε το καλύτερο. Για επιβράβευση και για το καλό της κοινωνίας των ασθενών που πρόκειται να υπηρετήσουν διά βίου.

Όταν τελείωσε η θητεία μου στο Παν/μιο άφησα στην προσωπική μου πλέον ιστοσελίδα, που τη χρησιμοποίησα μόνο γι' αυτό, λίγα κείμενα που έγραψα απ' τα προηγούμενα χρόνια και αφορούν το Προπτυχιακό πρόγραμμα στην Ιατρική Σχολή που υπηρέτησα και το πρόβλημα της μεταπτυχιακής φάσης που είναι η Ειδικότητα και που είναι πλέον η πρακτική και κύρια φάση της εκπαίδευσης του σύγχρονου γιατρού (όλοι πλέον ειδικεύονται) και που υλοποιείται σε όλα τα δημόσια νοσοκομεία της χώρας. Τα άφησα γραμμένα επειδή έμειναν άλυτα και επειδή παρουσιάζουν τη διαχρονική πορεία των προσπαθειών στις οποίες κι εγώ συμμετείχα για 20 χρόνια και που πρέπει να το γνωρίζουν όσοι σαν πρόσωπα ή φορείς θα συνεχίσουν για να υπάρξει πρόοδος. **Δεν χρειάζονται χρήματα αλλά βούληση, υπευθυνότητα και θεσμική συνέπεια στη σύγχρονη πραγματικότητα.** Σήμερα που γράφεται αυτό το εισαγωγικό κείμενο υπάρχει ένας πρόσθετος επιτακτικός και θλιβερός λόγος· η στασιμότη-

τα και τα αδιέξοδα που αυτή δημιουργεί μαζί με άλλους σοβαρούς λόγους που αναφέρονται παρακάτω οδηγούν ένα πρωτοφανώς μεγάλο αριθμό των νέων γιατρών μας να φύγουν για άλλες χώρες και είναι οι καλύτεροι όπως αυτό ορίζεται στο σχετικό κείμενο που ακολουθεί.

Στις σελίδες που ακολουθούν, παρατίθενται κείμενά μου που δημοσιεύθηκαν τα προηγούμενα χρόνια για τα παραπάνω προβλήματα αντί να γράψω τα ίδια θέματα σε άλλη μορφή. Αυτό δεν το έκανα για ευκολία. Οι λόγοι που αποφάσισα να γίνει έτσι είναι οι παρακάτω:

- α. Δυστυχώς έμειναν τόσο επίκαιρα όσο όταν γράφτηκαν, αφού δεν λύθηκαν.
- β. Το καθένα έχει άμεση αντιστοιχία με τον χρόνο που γράφτηκε.
- γ. Καθώς τελείωσε η θητεία μου στο Παν/μιο θα ήταν πιθανόν να σκεφτεί κάποιος πως το γράφω τώρα που έφυγα. Ενώ έπρεπε να τα παλέψω, αφού τα είπα, όσο ήμουν εκεί. Απεναντίας τα αρχικά κείμενα δείχνουν ένα διαχρονικό ενδιαφέρον για τα προβλήματα και μία συνεχή ενασχόληση-συμμετοχή 20 και πλέον χρόνων.
- δ. Η παρούσα κατάθεση δεν υπαγορεύεται από καμία συγκυρία του σήμερα, κοινωνική ή πολιτική, αλλά από το γεγονός ότι οδηγηθήκαμε στη «φυγή» των νέων γιατρών από τη χώρα μας.

Τα δημοσιεύματα που ακολουθούν αναφέρονται:

- Στο πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.
- Στην αναδιάρθρωση – Λειτουργικό εκσυγχρονισμό των δύο μεγάλων Ιατρικών Σχολών που δεν έγινε.
- Στον νόμο για τις Ειδικότητες των Γιατρών που μένει στα χαρτιά 20 χρόνια.

Για ευαισθητοποίηση του αναγνώστη έκρινα χρήσιμο να αναφέρω εδώ ενδεικτικά στοιχεία για τη στασιμότητα που τα καθιστά επίκαιρα.

1. Πρόγραμμα Σπουδών

Το κείμενο γράφτηκε για την Ιατρική Αθηνών όπου ελειτούργησα 38 χρόνια, συμμετείχα σε πολλά και γι' αυτό μπορούσα να έχω γνώση και άποψη. **Το πρόγραμμα έχει μείνει πρακτικά το ίδιο για 30 χρόνια, ενώ άλλαξαν τόσα πράγματα στην Ιατρική, στα Παν/μια και στην κοινωνία.** Το είχαμε αλλάξει (το πρόγραμμα του 1932) το 1985 που ουσιαστικά το επέβαλε ο νέος νόμος των ΑΕΙ 1268/82. Έγινε επί προεδρίας του καθηγ. Κ. Παπαδάτου και γνωρίζω τις λεπτομέρειες, επειδή συμμετείχα στην Επιτροπή της Σχολής, ΔΕΠ και φοιτητών.

Τουλάχιστον μία φορά (2000) ετοιμάσαμε πλήρες πρόγραμμα εκσυγχρονισμού που όμως τελευταία στιγμή δεν συζητήθηκε στη Γενική Συνέλευση της Σχολής, γιατί το απαίτησαν οι εκπρόσωποι των φοιτητών από τον πρόεδρο που ήθελε πολύ την ψήφο τους για να εκλεγεί. Οι φοιτητές, πέραν της δικαιολογημένης περιορισμένης γνώσης της σημασίας του, είχαν και μία αδικαιολόγητη φοβία από όσα έβλεπαν. Στη ματαιώση συνέβαλαν με τον τρόπο τους και ορισμένοι καθηγητές που δεν ήθελαν ν' αλλάξει ο τρόπος διδασκαλίας των μαθημάτων τους, θεωρώντας το υποβάθμιση.

Ακόμη και μία επί μέρους αλλαγή-πρόοδος που με πολλή προσπάθεια πολλών ετοιμάστηκε και ψηφίστηκε το (1998) είχε τύχη ακαδημαϊκά θλιβερή. Επρόκειτο για προσθήκες στο Πρόγραμμα Σπουδών 4 νέων μαθημάτων. Η Σχολή είχε τις ανάλογες δομές και προσωπικό (ΔΕΠ), τα μαθήματα είναι από τα παραδεδεγμένα στα Παν/μια

διεθνώς και στη χώρα μας τα έχουν οι περισσότερες Ιατρικές Σχολές, ακόμη και οι νεώτερες. Γράφτηκε λοιπόν η απόφαση της Γ.Σ. στον Οδηγό Σπουδών για να ισχύσει για τους νεοεισερχόμενους στην Ιατρική μετά από 3 χρόνια. Για 3 χρόνια αυτή η απόφαση εγγράφετο στον Οδηγό Σπουδών κάθε χρόνο. Όταν έφθασε το πλήρωμα του χρόνου απαλείφθηκαν από τον Οδηγό Σπουδών χωρίς να έχει υπάρξει σχετική απόφαση της Σχολής. Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της Σχολής, αρμόδιος και υπεύθυνος για τα σχετικά θέματα και πρωτοβουλίες είναι ο αντιπρόεδρος της Σχολής που προεδρεύει στην Επιτροπή Σπουδών και συντάσσει τον ετήσιο Οδηγό Σπουδών της Σχολής. Εδώ προφανώς υποχώρησε σε αίτημα των εκπροσώπων των φοιτητών που με την δικαιολογημένη εκ της ηλικίας απειρία δεν κατόρθωσαν πως αυτό είναι για την πρόοδο τους και όχι επιβάρυνση. Ο αντιπρόεδρος όσο και να μην ενδιαφερόταν για την πρόοδο της Σχολής ήξερε τι είναι αυτό. Και όμως το έπραξε σαν μέσο «επικοινωνίας». Και για το κατόρθωμα αυτό στις επόμενες εκλογές έγινε πρόεδρος της Σχολής! Ο εκσυγχρονισμός και πρόοδος είχε συνέχεια! Και είναι θλιβερό ότι υπάρχουν ακόμη στο πρόγραμμα μαθήματα που έχουν ξεπεραστεί από τον χρόνο και έπρεπε να έχουν αντικατασταθεί αλλά παραμένουν από εμμονή όσων τα διδάσκουν, γιατί θεωρούν πως η υπόστασή τους ταυτίζεται με αυτά. Και φυσικά υπό την ανοχή της Σχολής.

Το 2004 πολυμελής Επιτροπή του Χειρουργικού Τομέα εργάστηκε για αρκετούς μήνες και κατέθεσε ολοκληρωμένη πρόταση βελτίωσης-εκσυγχρονισμού του Προγράμματος για τις Χειρουργικές ειδικότητες. Μεταξύ των άλλων είχαμε προτείνει τη διδασκαλία και για τα αντικείμενα που δεν εκφράζονται στο Πρόγραμμα από